

**Силабус курсу «Техніка правотлумачення»
2025-2026 навчального року**

Назва курсу	Техніка правотлумачення
Адреса викладання курсу	Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка (м. Львів, вул. Січових Стрільців, 17, каб. 253)
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	Юридичний факультет, кафедра теорії та філософії права
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	Спеціальність № 081 Право Галузь знань № 08 Право
Викладачі курсу	Настасяк Ірина Юріївна, кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри теорії та філософії права
Контактна інформація викладачів	iryna.nastasiak@gmail.com http://law.lnu.edu.ua/employee/nastasyak-iryna-yurijivna м. Львів, вул. Січових Стрільців, 17, каб. 253
Консультації по курсу відбуваються	Щовівторка, 8.30-14:00 год. (м. Львів, вул. Січових Стрільців, 17, каб. 253) Консультації в день проведення лекцій/семінарських занять (за попередньою домовленістю).
Сторінка курсу	tpl.dep.law@lnu.edu.ua
Інформація про курс	Курс розроблений таким чином, щоб надати студентам необхідні знання для розуміння природи техніки правотлумачення; набути навиків, для здійснення правотлумачної діяльності, що має на меті з'ясування змісту норми права, та створення якісного правотлумачного акту, який містить правило-роз'яснення обов'язкового або рекомендаційного характеру.
Коротка анотація курсу	Дисципліна «Техніка правотлумачення» є вибірковою дисципліною зі спеціальності № 081 Право, для освітньої програми Право, кваліфікації Магістр права, яка викладається в II семестрі в обсязі трьох кредитів.
Мета та цілі курсу	Метою вибірковою навчальної дисципліни «Техніка правотлумачення» є сформувані у студентів знань, умінь та практичних навиків у сфері правотлумачної діяльності (в контексті її техніко-технологічних аспектів) на основі аналізу українського та зарубіжного досвіду у цій сфері. Основними завданнями навчальної дисципліни «Правова соціологія» є: - дослідити природу правотлумачення як виду юридичної діяльності; визначити співвідношення тлумачення норм права з іншими видами юридичної діяльності - розкрити особливості способів з'ясування змісту норм права (мовного, логічного, системного, телеологічного, історичного тощо); - схарактеризувати види правотлумачення (з використанням широкого спектру критеріїв класифікації); - розкрити поняття та ознаки актів правотлумачення; визначити техніко-технологічні особливості створення інтерпретаційних правових актів; - розкрити особливості техніки і технології офіційного тлумачення Конституції України - з'ясувати проблеми та перспективи техніки правотлумачення в Україні.
Література для вивчення дисципліни	1. Власов Ю. Л. Проблеми тлумачення норм права: монографія / Ю. Л. Власов. – К.: Ін-т держави і права ім. В. М. Корецького НАН України, 2001. – 180 с. 12. 2. Гончаров В. В. Офіційне тлумачення юридичних норм як

	<p>засіб встановлення і трансформації їх змісту: дис. ... канд. юрид. наук: 12.00.01 / Володимир Вікторович Гончаров. – Львів, 2012. – 228 с.</p> <p>3. Капліна О. В. Правозастосовче тлумачення судом норм кримінально-процесуального права : дис. ... д-ра юрид. наук : 12.00.09 / Капліна Оксана Володимирівна. – Х., 2009. – 478 с.</p> <p>4. Квіт С. М. Герменевтика : [навч. посіб.] – К. : Києво-Могилян. акад., 2005. – 42 с.</p> <p>5. Коломоєць Т. О. Тлумачення актів адміністративного законодавства : моногр. / Т. О. Коломоєць, О. І. Костенко. – Запоріжжя : Запор. нац. ун-т, 2011. – 200 с.</p> <p>6. Малента В. С. Неофіційне тлумачення норм права : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Малента Володимир Степанович. – К., 2010. – 244 с.</p> <p>7. Малишев Б. В. Застосування норм права (теорія і практика): навч. посібник / Б. В. Малишев, О. В. Москалюк; за заг. ред. Б. В. Малишева. – К.: Реферат, 2010. – 260 с.</p> <p>8. Матвеева Л. Г. Юридична природа та місце офіційних інтерпретаційних актів у правовій системі України : дис. ... канд. юрид. наук : 12.00.01 / Матвеева Лілія Георгіївна. – Х., 2005. – 276 с.</p> <p>9. Новітнє вчення про тлумачення правових актів : навч. посіб. з курсу тлумачення правових актів для суддів, що проходять підвищення кваліфікації, і кандидати на посади суддів, що проходять спеціальну підготовку / В. Г. Ротань, І. Л. Самсін, А. Г. Ярема та ін. ; відп. ред. кер. авт. кол. В. Г. Ротань. – Х. : Право, 2013. – 752 с.</p> <p>10. Паліюк В. П. Рішення Конституційного Суду України : навч. посіб. / В. П. Паліюк. – Миколаїв, 2002. – 178 с.</p> <p>11. Пархоменко Н. М. Джерела права: проблеми теорії та методології : моногр. / Н. М. Пархоменко. – К. : Юрид. думка, 2008. – 336 с.</p> <p>12. Стрижак А. А. Конституція в актах Конституційного Суду України (аналіт. огляд та комент) / А. Стрижак. – К. : Ін Юре, 2010. – 632 с.</p> <p>13. Тлумачення та застосування Конвенції про захист прав людини й основоположних свобод Європейським судом з прав людини та Судом України : навч. посіб. / М. В. Мазур, С. Р. Тагієв, А. С. Беніцький, В. В. Кострицький ; МВС України, Луган. держ. ун-т внутр. справ ; [відп. ред. канд. іст. наук, доц. В. М. Карпунов]. – Луганськ : РВВ ЛДУВС, 2006. – 600 с.</p> <p>14. Тодика Ю. М. Тлумачення Конституції і законів України: теорія та практика: монографія / Ю. М. Тодика. – Х.: Факт, 2003. – 328 с.</p> <p>15. Чулінда Л. І. Юридико-лінгвістичне тлумачення текстів нормативно-правових актів : моногр. / Л. І. Чулінда. – К. : Атака, 2006. – 152 с.</p> <p>16. Patterson D. Interpretation in Law / D. Patterson. – New Jersey : Rutgers University. Departments of Law and Philosophy, 2003. – 33 p.</p>
Тривалість курсу	90 год.
Обсяг курсу	32 годин аудиторних занять. 3 них 16 годин лекцій, 16 годин практичних занять та 58 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу студент буде :</p> <p>Знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> - вихідні положення теорії правотлумачення; - основні способи з'ясування змісту норм права (мовного, логічного, системного, телеологічного, історичного тощо); - види правотлумачення (з використанням широкого спектру критеріїв класифікації);

	<ul style="list-style-type: none"> - поняття та ознаки актів правотлумачення; - місце актів правотлумачення в системі правових актів України; - техніко-технологічні особливості створення актів правотлумачення, зокрема інтерпретаційних правових актів; - поняття та особливості техніки і технології офіційного тлумачення Конституції України. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> - розмежовувати з'ясування та роз'яснення як етапи правотлумачної діяльності; - використовувати на практиці способи правотлумачення задля досягнення його мети; - виявляти особливості видів правотлумачення залежно від критеріїв класифікації; - відмежовувати акти правотлумачення та правоінтерпретаційні акти; - застосовувати прийоми та засоби техніки правотлумачення на практиці; - дотримуватися вимог правотлумачної технології при створенні актів тлумачення норм права.
Ключові слова	Правотлумачення, акти правотлумачення, техніка правотлумачення, технологія правотлумачення, офіційне тлумачення Конституції.
Формат курсу	Очний /заочний
	Проведення лекцій, семінарських занять та консультації для кращого розуміння тем
Теми	Загальнотеоретичний аналіз правотлумачення Способи правотлумачення Видова характеристика правотлумачення Акти правотлумачення: техніко-технологічні особливості Техніка офіційного тлумачення Конституції України Правотлумачна техніка в Україні: проблеми та перспективи
Підсумковий контроль, форма	Екзамен в кінці семестру, письмовий
Пререквізити	Для вивчення курсу студенти потребують базових знань з навчальної дисципліни «Теорія та філософія права», достатніх для сприйняття категоріального апарату теорії правотлумачення, розуміння змісту наукових та нормативних джерел.
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентація, лекції, практично-орієнтоване навчання, наукові дискусії.
Необхідне обладнання	Із урахуванням особливостей навчальної дисципліни. Вивчення курсу не потребує використання програмного забезпечення, крім загальнонавчаних програм і операційних систем.
Критерії оцінювання (окремо для кожного виду навчальної діяльності)	Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою. Бали нараховуються за таким співвідношенням: <ul style="list-style-type: none"> • практичні/самостійні тощо: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів –50; • контрольні заміри: 25% семестрової оцінки; максимальна кількість балів – 50; • іспит: 50 % семестрової оцінки; максимальна кількість балів 50 <p>Підсумкова максимальна кількість балів – 100.</p> <p>Письмові роботи: Очікується, що студенти виконають декілька індивідуальних завдань. Критеріями перевірки індивідуальних завдань</p>

є: усебічний науковий аналіз правових явищ; чіткість, логічність та послідовність викладеної аргументації та її обґрунтованість.

Практичні заняття проходять у формі дискусій з обраної лектором теми.

Оцінювання успішності:

Поточна успішність

(оцінюється за 50-бальною шкалою):

Відмінно (50);

Добре (40, 45);

Задовільно (26, 31);

Незадовільно (0).

Критерії оцінювання при проведенні іспиту:

90-100 балів (відмінно)

81-89 балів (добре)

71-80 балів (добре)

61-70 балів (достатньо)

51-60 балів (задовільно)

0-51 балів (незадовільно)

50 балів – виставляється студентіві, який дав повну і правильну відповідь на всі питання, що базуються на знанні нормативно-правових актів, судової практики та спеціальної літератури, а також виявив здібності аналізу джерел вивчення цього курсу.

45 – виставляється студентіві, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає під час усних виступів та письмових відповідей, в основному розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, використовуючи при цьому необхідні джерела, однак при викладанні деяких питань йому не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються несуттєві неточності та незначні помилки. Студент здатен виділяти суттєві ознаки вивченого матеріалу за допомогою операцій аналізу, синтезу, а також виявляти причинно-наслідкові зв'язки, у яких можуть бути окремі несуттєві помилки, формувати висновки і узагальнення, вільно оперувати фактами.

40 балів – виставляється студентіві, який дав повну і правильну відповідь, але не на всі питання, або відповідь не базується на всіх складових джерелах вивчення. Однак у підсумку його відповідь повинна базуватись не менше ніж на двох базових джерелах.

31 бал – виставляється студентіві, який не дав вичерпної детальної відповіді на питання контрольних завдань і відповідь базується тільки на одному із рекомендованих джерел вивчення матеріалу.

26 балів – виставляється студентіві, який загалом володіє навчальним матеріалом, викладає його основний зміст під час усних виступів та письмових розрахунків, але без глибокого всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, допускаючи при цьому суттєві неточності та помилки.

0 балів – виставляється студентіві, який не в повному обсязі володіє навчальним матеріалом; фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає його під час усних виступів та письмових розрахунків; недостатньо розкриває зміст теоретичних питань та практичних завдань, допускаючи при цьому суттєві неточності; демонструє безсистемне виділення випадкових ознак вивченого, невміння робити найпростіші операції аналізу і синтезу, узагальнення, висновки.

Іспит: На іспиті кожен студент обирає білет, у якому йому

	<p>запропоновано три теоретичних запитання, на які необхідно дати письмову відповідь. Відповідь повинна стосуватися суті запитання, не виходити за його межі, повинна бути лаконічною, але, водночас, розкривати зміст запитання.</p> <p>Відвідування занять є важливою складовою навчання. Очікується, що студенти відвідають усі лекції і практичні заняття курсу. Студенти мають інформувати викладача про неможливість відвідати заняття. У будь-якому випадку студенти зобов'язані дотримуватися строків, визначених для виконання усіх видів письмових робіт, передбачених курсом. Викладач фіксує неявку студента на практичне заняття, що вважається академічною заборгованістю, яку аспірант повинен відпрацювати в межах затвердженого графіка консультацій у викладача або в інший узгоджений з викладачем час. Відпрацювання полягає у перевірці підготовки студентом тих завдань, які виносилися на практичне заняття, на якому аспірант був відсутній.</p> <p>Політика виставлення балів. Враховуються бали набрані на практичних заняттях та за виконання індивідуальних завдань, бали одержані за модуль, а також за підсумками іспиту. При цьому обов'язково враховуються присутність на заняттях та активність студента під час практичного заняття; користування мобільним телефоном, планшетом чи іншими мобільними пристроями під час заняття в не пов'язаних з навчанням цілях; списування та плагіат; несвоєчасне виконання поставленого завдання і т. ін. Критеріями оцінювання роботи студента на практичних заняттях є аргументованість правової позиції та її відповідність чинному законодавству; уміння лаконічно, переконливо та логічно висловити свою позицію.</p>
<p>Питання до екзамену.</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. Розкрийте співвідношення з'ясування і роз'яснення як складових процесу правотлумачення. 2. Схарактеризуйте систему суб'єктів правотлумачної діяльності та їхні повноваження. 3. Проаналізуйте підходи науковців до розуміння техніки правотлумачення. З'ясуйте відмінності між технікою офіційного та неофіційного правотлумачення. 4. Доведіть (або ж спростуйте), що офіційне правотлумачення є самостійним видом юридичної діяльності, або ж воно є первинним етапом правозастосовної діяльності. Вкажіть ознаки офіційного правотлумачення. 5. З'ясуйте сутність нормативного правотлумачення та поясніть його ознаки. Наведіть приклади нормативного тлумачення норм чинного законодавства України. Зробіть порівняльний аналіз нормативного тлумачення і конкретизації норм права. 6. З'ясуйте особливості автентичного тлумачення. Наведіть приклади автентичного тлумачення норм чинного законодавства різними суб'єктами. Поясніть ймовірні ризики використання цього виду офіційного тлумачення. Здійсніть порівняльний аналіз ознак автентичного тлумачення і правотворення. 7. Поясніть зміст правил інтерпретаційної техніки: логічних, спеціально-юридичних, мовностилістичних, правил структурування. 8. Роз'ясніть зміст системного способу правотлумачення? Назвіть найтипівіші функціональні зв'язки між нормами права. 9. Проаналізуйте наукові підходи до розуміння (зокрема трактування назви: граматичний, філологічний, текстовий тощо) мовного способу правотлумачення. Назвіть вимоги, які ставляться до мови права. Вкажіть, які прийоми і правила, сформульовані юридичною наукою, використовуються у процесі мовного тлумачення норм права? 10. Проаналізуйте, як співвідносяться поняття «офіційне

	<p>оприлюднення», та «офіційне опублікування». Вкажіть особливості оприлюднення та опублікування актів тлумачення норм права.</p> <p>11. Проаналізуйте основні ознаки актів офіційного тлумачення.</p> <p>12. Схарактеризуйте стадії створення актів тлумачення норм права.</p> <p>13. З'ясуйте особливості структури актів офіційного та неофіційного правотлумачення.</p> <p>14. Зробіть порівняльний аналіз актів тлумачення та нормативно-правових актів.</p> <p>15. Поясніть, як співвідносяться акти тлумачення та правозастосовні акти.</p> <p>16. Дайте власне розуміння проблеми віднесення актів тлумачення до джерел права.</p> <p>17. Поясніть, яке тлумачення здійснює Конституційний Суд України: легальне чи делеговане. Обґрунтуйте власну позицію.</p> <p>18. Обґрунтуйте власну позицію щодо трансформацій повноваження тлумачити норми Конституції Верховною Радою України та Конституційним Судом України. Виділіть проблемні моменти цієї правової ситуації.</p> <p>19. Висловіть власну позицію стосовно питання щодо меж тлумачення Конституції України та самообмеження Конституційного Суду України.</p> <p>20. Наведіть приклади використання способів тлумачення у практиці Конституційного Суду України.</p> <p>21. Схарактеризуйте акти тлумачення Конституції України.</p> <p>22. Проаналізуйте вимоги до структури актів тлумачення Конституції України.</p> <p>23. Схарактеризуйте природу юридичної позиції Конституційного Суду України та можливість визнання її джерелом права.</p> <p>24. З'ясуйте значення доктринального тлумачення для прийняття Конституційним Судом України якісних інтерпретаційних актів. Обґрунтуйте власну позицію.</p> <p>25. Поясніть, як забезпечується вимога обов'язковості інтерпретаційних актів Конституційного Суду України.</p> <p>26. Проаналізуйте принципи тлумачення Конституції України. Поясніть значення дотримання принципу обґрунтованості в роботі Конституційного Суду України.</p>
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано після завершення курсу.